

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 28 de Febrer de 1897

Núm. 150

SECCIÓ GENERAL

EXPEDIENTS DE EXCEPCIONS DE QUINTAS TRAMITACIÓ (1)

Reglas especiales segons la classe de expedients.—Examinadas en lo número passat las disposicions de la ley y reglament de Reclutament y Reemplás del exercit generals á tota classe d' expedients, es precis dir quatre paraules de las referents á cada una de las excepciones.

Excepció de pobresa.—Se considerará pobre á una persona, diu la regla séptima del article 88 de la ley, encara que poseixi alguns bens, si privada del auxili del fill, net ó germá que deu ingressar en filas, no pogués proporcionar-se ab lo producte de dits bens los medis necessaris pera sa subsistencia y pera la dels fills ó nets menors de 17 anys complerts, tenin en compte lo número de individus de sa familia y las circumstancias de cada localitat.

Pera la tramitació del expedient en que se alegui aquella excepció, duran tenir-se present las següents reglas, además de las generals á tota classe de expedients de que varem ocuparnos en lo passat número.

1.º Declararán en los expedients y baix jurament quatre testimonis que no poden esser parents, dependents, amichs íntims ó enemichs, entre ells y el que alega la excepció, dos d' ells haurán d' esser designats pel que preten eximir-se y altres dos pel Ajuntament tots quatre testimonis han de ser xicotos ó pares d' aquests del alistament del any en que se tramiti lo expedient y en son defecte del any següent.

2.º Informe del arcalde de barri del domicili del interessat y en las poblacions en quinas no ni hi hagi, informará lo tinent d' arcalde del districte.

3.º Unió al expedient de las partidas de que feyan referencia en números passats y certificat de amillarament ó contribució

4.º Oferiment del expedient á tres xicotos ó pares d' aquest, pera que aleguin lo que tinguin per convenient ó presentin el documents ó justificants que vulguin. Aquestos xicotos han d' esser del mateix alistament y dels que tinguin número més alt al que reclama, es dir, qui se reclama per exemple el que te número 94, los tres xicotos, serán el 95, 96 y 97 si 'ls que reclama es un dels últims números, per contar los tres xicotos se pasará, del últim número al que lo tingui mes baix. Si no hi hagués prous xicotos se cridarà al del alistament del any següent.

5.º Fer constar en lo expedient per diligencia aquest oferiment, que deuen firmar tots los interessats si desisteixen de tota reclamació ó estan conformes en lo fet. S' enten aixó sense perjudici del dret que te qualsevol altre xicot pera oposarse á la excepció si se creyés perjudicat.

6.º Informe per escrit del síndich del Ajuntament.

7.º Resolució del Ajuntament sobre la pobresa tenint en compte: 1.º, preu de las subsistencias en la localitat; 2.º, arrendament que pagan las clases menos acomodades; 3.º, número de individus que componen la familia, edat y sexo de cada un; 4.º, total que necessita la familia per viurer.

Per regla general diu la article 65 del Reglament se considerará pobre á tota persona que guanyi un jornal de 3 rals diaris, contantse un ral mes pera cada una de las personas de la familia.

(1) Si be en lo article 73 del Reglament de Reclutament y Reemplás del exercit de 23 de Dezembro de 1895 disposa que no se reconeixerá validés als expedients que s' instrueixin per medi de impresos, y axis ho diguerem en lo número últim, ab data de 19 de Febrer corrent se ha dictat pel Ministeri de la Guerra una R. O. circular (Gaceta del 27 de Febrer) en la quina se disposa, que tenint en compte que la tramitació de expedients manuscrits, ha de constituir una verdadera dificultat en seccions de molt veynat atés el breu terme que la ley concedeix pera la instrucció y fallo de dits expedients, queda autorisat l' us de impresos en tot lo que se refereix á trámits y fórmulas rigurosament legals, deguent esser manuscrits precisament las declaracions dels testimonis, lo parer del síndich y lo acort del Ajuntament en lo relatiu á la excepció del servey del xicot á qui se refereix lo expedient.

8.º Acabat lo expedient, el fallo haurá de contenir: ó la declaració de pobresa ó la denegació pera no quedar justificada; en lo 1.º cas estarà exent del pago de costas, drets y paper sellat; en lo 2.º s' el condenará al reintegro del paper y pago de drets y costas.

9.º Al final del expedient deu fersi constar per diligencia tant la exenció de drets, com la condemne á son pago, segons se declari ó denegui la pobresa.

10.º En tot lo demás vegis lo dit en lo número últim referents á las disposicions generals que deuen tenir-se en compte, ja per lo que se refereix á la tramitació, com á la responsabilitat del Ajuntament y recursos contra els seus fallos.

Excepció del fill únich que manté á son pare, mare ó avi etc.—Pera la tramitació dels expedients en quins s' alegui aquesta excepció deuen tenir-se en compte las següents reglas:

I. Totas las generals als expedients de quinas parlaren en lo número passat.

II. Han de observarse iguals formalitats que en los expedients de pobresa, de modo que tot lo dit respecte d' aquestos es aplicable á la excepció de que 'ns ocupém.

III. Ha de justificarse además: 1.º que lo xicot que preten eximir-se manté ab son treball á la persona que produex la excepció y 2.º que privada aquesta persona del auxili del xicot no podria materialment subsistir ni ell ni sa familia.

Condicions en que ha de trobarse lo pare ó avi per produhir excepció á favor del fill ó net que 'ls mantingui.—Deu distingirse entre lo pare ó avi majors de 60 anys, dels que no arribin á aquesta edat: en lo 1.º cas se considerará com impedit encara que 's trobi en disposició de treballar al temps de ferse la classificació del xicot; en lo 2.º cas han de tenir impediment procedent de malaltia habitual ó defecte físich que no 'ls permeti lo treball corporal pera adquirir sa subsistencia.

En altre número parlarém de las demás excepciones.

F.

LA ARQUITECTURA GÒTICA A CATALUNYA

Conferencia donada en l' Ateneo Barcelonés lo dia 25 d' Abril de 1896.

(Continuació)

Resumeixo, donchs, aquest segle, dihent que Santa Catarina ha donat lo tipo d' iglesia d' una nau ab capelles laterals, y dels archs y columnas dels claustres. Nos trobém ab las columnetas fasciculadas, ab un capitell de gran abach y de decoració entre románica y convencional y 'ls archs de punta d' atmetlla. Es lo tipo que trobém á Junqueras, Santa Agna, Pedralbes, Montision, Sant Geroni de la Murtra y Sant Joan de las Abadesas, en quins s' han substituït las voltas per l' envigat de fusta sobre ménsulas de pedra. Com no hi ha empentas á resistir, cauhen los esperons y 'ls trams se foradan de llarch á llarch, tornantse ayrosa la construcció. La mateixa Santa Catarina dona també 'l tipo del rosetó com á San'a Maria del Mar, Pí, Tarragona y Sant Cugat del Vallés y solzament lo campanar te un imitador en lo de Sant Feliu de Gerona, donchs totas las altras torras de Catalunya acaban horisontalment com pot véures en la Seu, Sant Just, Pí, Santa Maria, Pedralbes, Lleyda en la Seu y Sant Llorens, Balaguer, Tarragona y Valencia y fins lo tant artístich y genial de Santa Agata sens igual á Catalunya.

La Seu dona al tipo á las altras, si be trobém la de Palma en que no hi ha deambulatori en l' absis, presentant la particularitat de que en cada pilar angular hi ha un sant sostingut per una peanya y cobricelat per un dosseret, cosa que no he sabut veure á França y que solzament he vist en la Catedral de Colonia y en la Seu de Manresa, lo qual, á mon entendre, prova que no fou solzament francesa la influencia rebuda

per l' art gòtich catalá, sino que també y en gra part fou tedesca ó alemanya y 's troba especialment en molts calats de las finestras, aixís com la francesa 's tradueix en los triforis. Mes aquesta influencia francesa 's pert en las portadas en las que 's conservan sempre nets los contraforts laterals, seguint la escola alemana, lo qual no succeheix en las francesas de Reims, Chartres, Beauvais y Amiens, en quinas la decoració dels esmortiments passa per devant dels contraforts. També las claraboyas de Vich, Manresa y Tortosa senten á germanisme, essent digne d' esment que en aquesta darrera las parets de las capellas absidas tenen una part foradada ab son calat corresponent, y que en los finestrals hi ha alabastre en lloch de vidre.

Al segle XV li toca portar á bon terme lo comensat per son davanser. En ell l' estil gòtich va afinantse, y á voltas ja arriba fins á las sobtilesas del amanerament. En cambi en molts exemples se manté pur de líneas y composició y mostra la escultura ornamental tan hermosa que es digna de formar una escola, introduhintse també la decoració policroma ab los richs enrajolats de vidriats blancs y blaus. Diguenthó 'ls frisos y capitells, las crestas y 'ls xambrans compostos dins del naturalisme més ben entés. No s' abandona per aixó la tradició románica; l' arch de punt rodó persisteix en las portas, y sobre tot en la arquitectura civil; en la doméstica 's conserva 'l tipo de finestra del segle anterior, ab son maynell ó trencallums prim, de pedra de Gerona generalment, de capitell semblant al dels claustres de Santa Catarina y de llinda trencada ab un arch de lobulat primitiu. Aquestas finestras que trobaréu desde l' Ebre fins més enllá de Perpinyá, en la costa, y del mar al interior, han sigut sempre celebradas pels arqueòlechs estrangers que las ajuntan ab las portas de punt rodó y llarguissimas dovellas pera calificarho tot d' estil aragonés, (es á dir del regne d' Aragó). Sembla que 'ls restos de tradició romana y románica vulgan acullirse al racés dolcíssim de la llar pera no confondre's ab las corrents dominants, temerosos d' ésser vensuts en la lluyta.

L' ideal artístich, y 'l coneixement del art pertorban ja als mestres y 'ls fan anar més enllá de lo que deurían; l' afany de sobressortir los domina.

Es en aquest segle, en 1417, quan te lloch á Gerona 'l Congrés d' Arquitectes, convocat pel Bisbe Dalmau de Mur y en quin deposaren en pró ó en contra del cambi de tres naus en una sola proposat per Boffill, los dotze mestres més afamats que allavors construhian las Seus de Tortosa, Tarragona, Urgell, Barcelona, Manresa, Perpinyá, Castelló y las iglesias del Pí, Carme, Montision, Sant Jaume, y l' actual Hospital d' en Colom. La sola nau de la Seu de Gerona de 22 mestres pot ésser en va-y-tot de vanitat professional; mes resulta desfregada y poch armónica en conjunt. D' aquesta época data la portada gòtica de Sant Cugat del Vallés, inspirada á lo que sembla en la de Tarragona, si bé més modesta; la cadirada del cor de la iglesia de Poblet feta fer per l' abat Guimerá; lo claustre y segurament lo Pont de Sant Joan de las Abadesas, lo convent de Nazaret, avuy de Valldonzella y la raquíssima y séria fatxada de Casa la Ciutat, en quina es combina l' arch de mitj punt y sense esqueixada, ab los primorosos travalls d' una escultura espléndida.

També 'l mestre Abiell, treballá pera l' Hospital d' en Colom, avuy de la Santa Creu, comensat en 1446, y pera las iglesias del Pí, Carme y Montision, aquestas duas, de 1425, y un any després los «Defensors de la Mercadería» de Palma de Mallorca, encarregan al mestre Sagrera la construcció de la célebre Llotja, y observém que á pesar de tractarse d' arquitectura civil y d' un edifici pera 'l comer, no 's descuydan los Defensors d' encarregar al mestre que hi posi sants. Aquesta joia després d' acabada en 1451, havent passat per las mans de Piris y Villasolar, fou la que cridá tant poderosament la atenció del gran Carles V

sa entrada á la ciutat, que trencá las renglas del curs pera anarla á admirar de cavall estant.

En la mateixa ciutat se treballa en la Porta del Mirador de la Seu, y en 1429 á Tarragona l' arquebisbe Dalmau de Mur tan aymat de las arts encarrega l' re- taule del altar major á Pere Joan y Bernard de la Mo- ta, escultors de Tarragona; á Barcelona s' fa 'l pati del Palau de la Generalitat avuy Audiencia, d' esbel- tas arcadas, magestuosa escala y ab una galería al se- gon pis que l' acaba d' enriquir. També es d' allavors la fatxada del carrer del Bisbe; y pochys anys després, en 1440, se treballa en la iglesia de Sant Antoni quin porxo recorda 'l de Sant Jaume, si be te solzament tres archs; en 1442 Alfons V erigeix á Poblet la boni- ca capella de Sant Jordi, en la que ab tot y sa volta estrellada y sa delicada escultura, la porta es de punt rodó. Ofereix aquesta la particularitat de tenir dos contraforts als ánguls de la fatxada posats diago- nalment, cosa que no he trobat en altre lloch sino en Santa Maria de Balaguer, que allavors devia estar acabantse, en lo temple ó piscina de la nostra Seu y en Santa Agna.

A Balaguer mateix se reconstruix lo claustre dels Dominichs ab las columnas del castell ó palau de la comtesa oferint aquest claustre la particularitat de tenir foradats los timpans dels archs, resultant una lí- nea horizontal sostinguda per pilans.

També s' construixen alguns calats del claustre de Santas Creus, quin dibuix ja comença á flamejar; es indubtable que d' aquest temps sian las ricas es- culpturas d' alguns cepitells.

En 1447 s' acabá la sala capitular de nostra Seu, avuy capella del Sagrament, quinas voltas sembla ja tirar al rebuscament, y un any després lo Bisbe Sape- ra, lo Capítol y la ciutat acaban las voltas del claus- tre y més tart los mestres Claperós y Oller fan lo tem- plet dit de Sant Jordi per haverhi aquest sant figurat en lo rich relleu de la clau. Anys després los mateixos Claperós s' encarregan de la Porta dels Apóstols de Gerona.

(Se acabarà).

BONAVENTURA BASSEGODA.

Història contemporània de la Illa de Cuba

Resum cronològich dels fets més importants ocorreguts á n' aquesta illa, desde 1801 fins al present any 1896, per

P. GIRARD

(De l' *Avisador Comercial* de la Habana.)

SEXTA ÈPOCA.—1893-1895

(Continuació)

Agitació reformista, crisis econòmica y conspiracions fi- libusteres.

1895.—1 de Janer: Desde avuy, per orde del Arcal- de, dexan de circular pels carrers de la Habana las vacas que provehexen la llet á domicili. Meeting constitucional á Sant Joseph de las Lajas.—3 de Janer: Se té conexement del plan de reformes del senyor Abarzuza. Lo periòdich *La Unión* de Manzanillo, de- nuncia certes maniobras de conspiració separatista.—4 de Janer: Crema del ingeni Portugalete de don Ma- nel Calvo.—12 de Janer: Meeting autonomista á Sant Joseph de las Lajas.—15 de Janer: Lo periòdich *El Triunfo*, de Santiago de Cuba, dirigit per don Eduart Yero, anuncia descaradament la proximitat de la in- surrecció.—16 de Janer: Eshalots y escándols polítichs á Rodas.—17 de Janer: La Directiva del Partit de la Unió Constitucional, acordá acceptar las reformes del senyor Abarzuza.—18 de Janer: Troballa d' un diposit d' armes en lo poltre «Segundo», prop de Güinez.—19 de Janer: Lo *Diario de la Marina* publica un article editorial titolat «La Victoria» y *El País* un altre tito- lat «La Capitulación»; sostenint tots dos que 'l partit de la Unió Constitucional havia abjurat de sos prin- cipis assimilistes y que 'l plan de N' Abarzuza era la essencia del plan de N' Maura. Un any després di- gueren tot lo contrari.—20 de Janer: Se forma á la Ha- bana la Directiva de la Joventut Constitucional.—22 de Janer: Se sab lo de la expedició filibustera de tres vapors detinguts á Fernandina, carregats d' armes y municions pera la sublevació separatista cubana. Lo *Diario de la Marina* digué que tot alló era «nada entre dos platos».—25 de Janer: Lo *Diario de la Marina* pu- blica un editorial ab lo títol de «Egoismo Escandalo- so» atacant als catalans y á la producció peninsular. Lo periòdich *El Comercio* refutá al *Diario* ab un valent article titolat «Cataluña ultrajada».—1 de Febrer: En- trevista del reporter Varela ab lo bandoler Manuel Garcia.—5 de Febrer: Alarmes y mohiment de forces á Bayamo.—8 de Febrer: Lo *Diario de la Marina* opina que no fa falta á Cuba cap partit consagrat á defensar la integritat nacional, porque la integritat del terri-

tori espanyol no necessita al present de cap defensa.

—10 de Febrer: Mor á la Habana l' inspirat poeta es- panyol bascongat don Fausti Diez Caviño.—12 de Fe- brer: Se votá en les Corts lo plan de reformes Abarzu- za. Lo *Diario de la Marina* diu «desde avuy los cubans se senten mes espanyols».—14 de Febrer: Lo general Calleja mana disoldre la Junta nombrada en lo Cama- güey *pera perseguir lo bandolerisme*. Se sospita que 'ls fusells distribuïts pera aquest objecte, se destinin á la próxima insurrecció.—15 de Febrer: Alarmes, regis- tres y mohiment de tropes á Orient, Centfochs y Güi- nes.—16 de Febrer: Se sab que 'l bandoler Mirabal posseheix un despatx del coronel del Exèrcit sejaratista. Diuhen á Madrid que la aprobació de les reformes ha produhit á la Habana grans manifestacions d' alegria cobrellits y lluminaries. No hi hagué res d' axó.—20 de Febrer: Lo *Diario de la Marina* nega la existencia de projectes d' insurrecció.

(Se continuarà.)

Noticies Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 24 Febrer.—(2.a convocatòria) —Reunits baix la presidencia del senyor Espona 7 concejals, se celebrá sessió en la quina després de aprobada la acta de la anterior ab una adició del senyor Salvat, se prengueren los següents acorts.

Aprobar comptes per valor de pessetes 470'75.

Consignar en lo próxim pressuposit la quantitat de 8.660 pes- setes primer passlo del sinch en que s' convingué satisfer á la Empresa del gas pel deute que ab ella te lo Ajuntament.

Nombrar á don Narcis Detrell y don Narcis Ros metjes titulars del municipi pel reconexement de quintas, com efectiu lo primer y suplent lo segon.

Concedir lo teatro en la próxima temporada de Pasqua á donya Concepció Ferrer.

Expropiar lo solar de la plassa del Oli consignant en pressupo- sit la quantitat necesaria, nombrant als senyors Carreras y Pol pera portarho á cap.

Aprobar lo plech de condicions pera la subasta de las aceras de la plassa del Marqués de Camps, que tindrà lloch lo dia 14 y presidirà lo senyor Pla.

—Han arribat de Cuba malalts los següents soldats: Pere Oli- veras y Comas, Jacinto Hostench y Llusiu, Jaume Serrat y Mar- cos, Joseph Planas y Verdagner, Joan Xifre y Carbonell y Dionís Abelli y Pagés, fills tots d' aquesta Ciutat.

També han arribat: Esteba Moradat é Isach, de Figueres; Pere Ventos y Ruhú, de Selva de Mar; Ramon Celom y Bosch, de Olot; Joseph Planas y Casals, de Alpens; Joan Viusat y Pasareus, de Gualta; Ramon Rodriguez y Carchas y Domingo Minovis y Go- do, de Guàrriguella; Joan Gorcirano y Oliver, de Lloret de Mar; Pere Matas y Escarrá, de Santa Llogaya; Pere Coris y Vidal, de Llagostera y Narcis Fortiá y Moner, de Bescanó.

Han tornat ademés: Martí Font, de Llansá; Martí Mataró y Franús, de Riells y Joaquin Castelló y Costa, d' Espolla.

Han ingressat en lo Sanatori de la Creu Roja de Barcelona los següents soldats: Jaume Torné y Cambús y Francisco Coll y Se- rra, fills d' aquesta Ciutat.

—La setmana pasada morí á Barcelona lo distingit arquitecte don Elias Rogent y Amat, autor del projecte de reconstrucció del Monastir de Ripoll y baix sa direcció se portaren á cap las obras. (Q. P. D.)

—Avuy á tres quarts de sis de la tarde comensarà en la cape- lla de la Puríssima Sanch lo solemne tríduo que desde molts anys ve celebrant aquella archiconfraria en los tres dias de Carnestoltes, venint los sermons á càrrech del Rnt. D. Amseln Herranz.

—El licor *Estomacal Bonet* es una combinació de ayguar- dent de conyach ab gran variat de plantas y exent de tota falsifi- cació, que 'l fan molt recomanable.

Se ven en los principals colmadors, tendas de ultramarines, cafés y restaurants. Diposit á Gerona don Leandro Comas, carrer de Santa Clara, 10.

—Divendres de la setmana última se doná en lo Ateneo Barce- lonés una conferencia en catalá per don Joaquin Aguilera sobre el tema «Replanteig de vinyas á Catalunya».

—Lo notable organista francés Mr. Eugeni Gigout ha compost una Rapsodia sobre motius populars catalans.

—S' ha disposat pel ministeri de la Guerra que als soldats de la primera quinta del any 1885 se 'ls hi concedeixi la llicencia absoluta per haver complert 12 anys de servey.

—Ha mort á Barcelona don Marian Vilallonga y Gipulo, fun- dador del de casa refugi que porta son nom en la ciutat de Fi- gueres. (E. P. D.)

—En lo Concert que tindrà lloch avuy á las 9 del vespre en los salons del «Centre Catalanista» lo sexteto dirigit pels profe- ssors senyors Vila y Frigola, executarà las següents pessas.

- Las Mujeres (polka) . . . . . Gimenez.
- Sinfonia sobre motius populars catalans. . . . . Ribera.
- Loin du bal. . . . . Gillet.
- Aída (fantasia), ... Verdi.
- Czardas (ayres húngars). . . . . Michielais.
- Despues del baile (vals). . . . . Ribera.

—Agrahim á la Junta Directiva del «Club velocipedista» la in- vitació que ha tingut l' atenció d' enviarnos pel bali que celebra- rà en sos salons aquesta nit, que no dubtem se veurá concorregut al igual que 'l del diumenge últim.

—L' Ajuntament de Barcelona en la última sessió va acordar col·locar en la Galeria de catalans il·lustres del Saló de Cent, lo re- trato del notable escriptor regionalista don Lluys Cutchet, enca- rregant á don Victor Balaguer la memoria necrològica y al pintor don Felix Mestres lo retrato.

Divendres passat va tenir lloch la cerimonia de col·locar en la mateixa Galeria lo retrato del fundador del Teatro Catalá En Fre- derich Soler, llegint sa necrològia lo distingit autor dramàtic don Joseph Feliu y Codina.

—Darrerament s' han dictat algunas disposicions pera la ins- cripció en los Registres de la propietat de las fincas que ha ena- genat l' Estat d' entre las que havian sigut embargadas pel pago de las contribucions, y 'ls diaris s' han limitat á dir que s' havian publicat y tothom s'ha quedat tant tranquil sense donar major im- portancia al fet.

No sabem quinas dificultats devian haverse presentat pera la esmentada inscripció en los Registres respectius de las fincas que s' troban en aquest cas; pero, al cap y á la fi, aixó es lo de me- nos. Lo que verdaderament crida la atenció es lo número extra- ordinari de fincas que s' troban en aquest cas tant dolorós pera 'ls propietaris, y lo que dona una idea més exacta de lo que es la administració en la nostra terra, ó millor dit, de lo que es la ad- ministració que 'ns proporciona la gent de Madrid, es la indiferencia ab que s' mira el número excessivament eloquent de fincas, y especialment de fincas rústicas, quo 'l Estat te de quedarse perque 'ls seus propietaris no poden pagar los tributs que 'ls hi exiguex.

Soo, en efecte, molts mils las fincas embargadas, aquestas he- retats per quina inscripció en los Registres se preocupan ara 'ls fun- cionaris del Estat. Son molts mils aquestas fincas quin embarc- acusa una misèria tant gran dels propietaris y suposa una benefica tant petit pera 'l Tresor. Per mica vigilant y cuydada que una administració fos, hauria tingut de preocuparsen fonament. Quan un propietari quan un pagés sobretot, se deixa embargar las se- vas terras per no pagar la contribució, forsosament te de dedubir- sen que las terras embargadas no donan pera pagarla. D'altra ma- nera no n' hi hauria cap que pera no pagar un tant de lo que cul- per gros que fos, se resignés á perdre tota la finca. Essent aixís, donchs, lo primer que s' ocorre preguntar es, naturalment, quina administració es aquesta que pren al jufelís pagés sas pobres terras que ni pera 'ls tributs donan; quin criteri tributari es lo que fa possible que 'l Estat se quedí ab fincas que á sos amos no 'ls hi rendeixen cap guany, no més pera cobrar-se una contribució que s' deu fundar en lo valor nominal d' ellas...

Pero, ja se sap, pensar que aquí l' Estat pot preocuparse de tot aixó fora ridicul. En lo únich que poden pensar los adminis- tratius es en las regles pera 'ls expedients d' embarchs y d' enaj- enacions.

—FIRAS Y FESTAS.—Firas.—Dia 3 de Mars; Amer, Cas- sá de la Selva y Sant Llorens de la Muga; dia 7, Tortellá.

PUBLICACIONS.—Hem rebut lo número 9 de la *Revista Mé- dica Rural* que publican los llicenciats Alabern y Balvey, de Blanes, quin important sumari es lo següent: Reimplantació de una dent en circunstancias desfavorables; per lo pro- fesor J. Boniquet—Revista mèdich quirúrgica; per En Ala- bern—Micelanea—Secció oficial—Part sanitari local—Suple- ment (fulla solta)—Partits mèdichs vacants—Corresponden- cia.

Aparato elèctrich «Fénix».—La esplicació de aquest aparato te per objecte lo opúscul publicat per son inventor don Joan Vila y Forn. Ab citar las aplicacions que te dit aparato n' hi ha prou per compendre la importancia y las ventat- jes que pot reportar, que farán que no hi iragi dintre poch fábrica, magatzem, etc., que dexi de instal·larlo. Sas aplica- cions son: avisador automatic de incendis, termómetro industrial y ordinari de precisió, elèctrich llamador, y me- didor de temperaturas ó foch á distancia.

Com se han ocupat d' ell la premsa técnica y las Revis- tas e Il·lustracions res més dirém si no felicitar de nou al senyor Vila per son importantíssim invent, y no dubtém que donada la senzillés del mecanisme y al poch cost dels aparatos farà que siguin molts las instalaciones que haurá de sumar á las moltas que te ja fetas.

—Ab lo títol del *Anis del frare* ha comensat á publicarse una biblioteca á 10 céntims lo quadern; lo quadern primer conté lo saynete de Ramon de la Cruz «La fantasma del lugar» y el segon una collecció de poesias de Becquer.

—J. LLINÁS Y C.^a—BANQUERS.—Ciudadans, 16.—Com- pran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comple, corrents ab interés.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—Ciudadans 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, di- jous y dissabtes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporci- onan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

SECCIÓ LITERARIA

Tempestat d' Estiu

Lo dia s' havia alsat cobert de nuvols espessos, fosch, emboy- rat y fret.

Al lluny retrunyia la tronada. Los de casa s' estavan á la eixi- da guaytant al cel, disputant si fora ó no fora pedregada, fent lo senyal de la creu ab respecte, dihent á cada llamp:

Sant March, Santa Creu,
Santa Bàrbara no 'ns deixén.

De sobte roncá 'l tró per demunt nostre, zigzaguejant lo llamp

al mateix temps que comensaven à caure gotes com à sigrons, picant la pols, mullant la terra en un moment, fent alçar un baf de tempestat que s'escampava enlayre.

Los mossos se cridavan l'un al altre per anar à recullir no sé qué descuydat à l'era, 'ls camins comensaven à baixar plens d'aygua, 'l temporal creixia, y veyam arribar las gallinas gronxant-se mitj obertas d' alas per xoplugarse sota 'ls porxos, ahont se quedavan espussantse y pentinantse, fent sots de palla per ajocarshi estarrufadas, en tant que 'l gall guaytava de gayrell à una y altra, s'estirava tant com podia, y, batent d' alas ab lo cap alsat, l'ensava son co-co-ri-coc triomfal com volent dir que hi eran totas.

Trons y llamps no s'interrompien un moment, venian del lluny ab un terratremol fosch, continuat, que s'acostava tan aviat per la dreta com per la esquerra fins al demunt nostre, augmentant lo brugit tant com s'aumentava la claror dels llampechs; després disminuïa fins à perdres y acabar al lluny per una remor fonda continuada, acompnyada del soroll aixordador de la pluja que b'ia ab ràbia las parets, fent corre de valent reguerots y rasas, clapotejant en las bassas d' aygua rogenca, ahont formava y desformava bombollas d' ayre.

Las canals espetegavan demunt del enllosat, las ovelles belavan dins del corral, y l'avia Mariàngela, desde dalt de tot de las golfas, cridava demanant gibrells y cacerolas per posarlas dessota las goteras, mentres s'exclamava contra de nosaltres la gent menuda perque haviam trencat las teulas per haver los nius de pardals.

La bassa del moli sobreixia, ab tot y anar las duas molas sens poder engolir tanta aygua.

Per la riera, à cent passas de casa, la rovinada creixia, creixia fins à tocar las parets dels horts, arrossegant en sa carrera bultos foscas que no arribavam à endevinar lo que eran.

Més avall dos ó tres roures treyan lo cap al mitj de la explanada d' aygua, 'ls albers se brincavan y algun d' ells queya desarellet.

La pluja era tan espessa que las montanyas dels voltos havian desaparegut, y la rierada corria avall tèrbula y escumosa.

Entremitj del brugit, quan reposava un moment la tronada, 's sentia al lluny lo plany de la campana del poble que tocava à temps.

Malt temps, d' hont vèns?
De las portas del infern,
Tòrnaten, tòrnaten,
que no 't volém.

Dins de la cort esguellavan los tocinos, sempre afamats, y la Mariàngela, que havia arribat à vénce 'l perill de las goteras, atravesant la pluja ab las faldillas al cap y una saca al demunt com à caputxa, portava la caldera fumejant, que la feya decantar cap al costat contrari, obria la corraleta remolejant als porchs, pegantlos al morro ab un trós de bastó per donarse temps d' abocar la calderada y tornarsen corrents saltionant per demunt del boll, dessota la pluja, mentres que nosaltres la escarniam ab las mans enfonzadas à las butxacas, rihent de bon cor.

Cap à la banda del poble 'l cel anava destriantse y la nuvolada s'empenyia cap al fons.

Lo pastor assegurava que no era més que una tempestat d'estiu més forta que las altres; y, en efecte, la pluja calmava, las canals no espategavan ab tanta forsa, 'ls celatjes s'alsavan, y la tronada s'allunyava cap à la banda de montanya: s'acalaria.

Los boscos del devant nostre, à l'altra banda de la riera, revolts en la atmòsfera grisa, semblavan lluny, molt lluny; las montanyes se perdian encara dins dels núvols, y d'entre unas y altres s'alsavan pausadament las boyras eixidas de torrenteras y saltants d' aygua, que 's barrejavan ab lo celatge, regolfant cap al Pireneu.

Com si s'estrippessin los vels que las cubrian poch avans, tornavan à apareixer las cosas en son lloch y semblava que sortíssim del aïslament en que 'ns trovavam al fort de la tempestat.

La casa reprenia sa vida ordinaria, interrompuda per aquell xáfch que descarregava més amunt. Ja no plovia.

Las aurenetas voltavan enlayre xisclant, los coloms espategavan d' alas y anavan à posarse demunt de las tauladas, los pardals sortian à vols de dins de las corts vigilats pels gats, que caminavan panxa terrosa per la carena de las parets; y nosaltres, llençant las espartenyas à un recó y arremangats de camas empreñiam ab una corredissa per dins del fanch lo camí de la riera, cridant:—La rovinada! La rovinada!

Lo nen gran dels masovers, en Martí, passava al devant de tots sense res al cap, los cabells llarchs y rinxolats, espitregat, y picava de peus à las tangueras per esquitxarnos y fernos esclafir la riallada quan rebia algun de nosaltres.

Intelligent y viu, tirava rochs à la sequia del moli perque s'alesessin los pardals mullats, que esbategavan d' alas ràpidament sense poder anar lluny.

Feya tota aquesta maniobra per veure si n'hi hauria algun de an moll que 's deixés agafar.

D'un cop de peu va rebatre dins de la sequia à un galapat que travessava 'l camí inflat de panxa y ulls sortits, quedant pasmat obrint un pam de boca davant d'un cùch llarguíssim asquerós que 's revolcava pel fanch.

Al traspasar las parets dels horts va deturarnos la impresió onda que causa l'espectacle imponent que teniam al devant nostre.

No era tot hù véureho de lluny ó de la vora.

N'haviam vistas moltes de rieradas, mes com aquella cap dels nostres ne recordava ni una tan ferma.

L'aygua s'extenia per una banda y altra, fen tant soroll que haviam de cridarlos à l'orella pera entendre's, y s'escorria ab tanta rapidesa que guaytantla fixament feya rodar lo cap.

Un trouch que veyam venir al tombant avansantse ab mages-tat, topava de cap als marges, s'aturava un moment, donava la volta cambiant de proa, y seguia passant pel devant nostre fins à perdres à la girada.

En Martí, seré devant del grandios espectacle, havia entrat à l'aygua d'esquena à la corrent y 'ns arruixava ab los peus si 'ns acostavam.

La rierada arrossegava un arbre sencer, un roure corsecat que havia arrebassat en sa carrera. Las branques enlayre, semblava que demanessin clemencia arripantse ab tot lo que topavan. Devian haverhi altres branques per dessota que s'encastavan ab las rocas y accidentacions del fons, perque à lo millor donava la volta trayent altres brassos cap enfora, deturantse de nou per empendre ab més dalit la precipitada carrera.

Tots lo varem conèixer: era 'l roure gros dels Figuerolas que la rierada se 'n duya.

En Martí va proposar de pescarlo per ferne llenya.

Unint lo pensament à la acció, va ficarse més endintre esperant que arribés.

L'arbre s'acostava cap à n'ell desde l'altra banda, com si volgués que 'l salvèssim ó com si volgués venjarse ab un dels nostres.

Arrihà amenassador fins à la vora, y 'l xicot va agafarlo, va estirar, gastant inutilment totas sas forsas.

En un moment, precipitant la acció que ell no veyá, avans que hi arribèssim per salvarlo del perill, l'arbre va donar la volta.

Una branca eixida de l'aygua va arplegarlo al mitj de la esquena, revolcantlo en la fondaria, ahont va desapareixer perque 'l vejèssim sortir més avall camas enlayre y 'l cap enfonzat, arrossegat pel roure gros dels Figuerolas, ab lo qu' es barallava desesperadament fent cara à la mort que s'extenia demunt d'ell per fersel seu.

Va arribar à treure 'l cap per llenyar un crit estrany, gutural, ple d'aygua que s'escorria de la boca, verdader crit d' ofegat que 's perdé en la remor de la rovinada.

Després, res, com avans: l'aygua que baixava rapidament avall, avall sempre, sense interrupció, sense cansarse may.

Y aixís va portarlo fins al indret de la vinya dels Capellans, ahont, cansats de revolcarlo, l'havian abandonat l'arbre y l'aygua, ahont varem trobarlo ab la camisa estripada, brut de llot y de sanch, ab un pegat de fanch negre demunt del crani que li anava fins à taparli 'l ull esquer.

Allà varem cullirlo nosaltres sense badar boca pera portarlo entre tots cap à casa.

Jo l'aguantava per un bras y sentia la seva maneta groga, gelada com la d'un mort, dins de las mevas. Li apretava tant com podia per donarli calor, persuadit de que ma bona voluntat havia de reviscolarlo fent filtrar una part de ma vida à través d'aquell cos que semblava acabat.

Varem passar per davant de la porta de casa seva sense que se 'ns acudís deixarlo allí, en lo miserable jas en que dormia 'ls altres dias; y com si hagués hagut conveni entre nosaltres, no varem parar fins à extèndrel demunt d'un dels nostres llits, sense por d'embrutar los llenols.

La Mariàngela va ser la primera de véure's, y à la pobra dona li va escapar un gran crit que va alamar à tots los de casa abocantlos dins de la nostra cambra.

Y ab tot aixó, com que 'l pare y la mare eran à ciutat, no podian disposar pera ajudarnos.

La Mariàngela era l'avia d'aquell infelís, que no tenia mare. Va tocarlo de per tot arreu, trobantli una mica de escalfor à la mà que jo duya y 'l cor que esbategava encara.

Va despullarlo estripant la roba frenèticament, cridant: Martí! Martí!—ab la veu plena de llàgrimas, mentres que 'l rentava de cap à peus y demanava draps calents per retornarlo.

D'ensà que l'havian ajegut posantli 'l cap més baix que las camas, li sortia aygua de la boca y del nás. Estava groch, tenia 'ls ulls enfonzats, blavenchs. Estés, semblava més llarch de lo que era.

Al sentir lo soroll d'esclòps del seu pare, que arribava, escapantnos per l'altra porta no vam parar fins à la entrada, temerosos de rebre, impresionats, escoltant los més petits sorolls que de dalt arribavan fins à nosaltres.

Al cap de poch va baixar son pare ab lo mateix soroll d'esclòpayre, passant pel demunt nostra ab una gambada la escala ahont séyam, sense dirnos res, per tornar à pujar al cap de poch ab una garrafeta d'ayguardent d'herbas à la mà, traspasantnos del mateix modo y posantnos en perill de que si 'ns guaytèssim l'un al altre, aquella xarrancada, malgrat la pena que sentiam, nos fes esclafir la rialla.

Nos estavam quiets, esporuguits, quant de sopte van sentirse crits y plors.

Era la veu d'en Martí que 's queixava perque li rentavan la ferida de la esquena ab l'ayguardent; y nosaltres, alegres de la revifalla, com si 'ns haguèssim tret un gran pes de sobre, agafats de mans, ballavam la sardana gambadant com ho havia fet lo pare del Martí al traspassarnos, y cridant més fort que 'ls tocinos, que ja tornavan à reclamar la callderada.

Aquella nit varem dormir tots en una mateixa cambra, ó millor dit, no varem deixar dormir à ningú ab las nostras alegrias, y 'l que armava més esvalot de tots era 'l Martí, l'ofegat, llençant coixins y saltant d'un llit al altre.

ALEXANDRE DE RIQUER.

BONA RAHÓ

Lo noy gran de cá la Tona,
S'ha tornat de servir al Rey;
Si avants n'era tot un home,
Diu qu'avy te molte lley.
Com avants vol à sos pares
Y li agrada 'l treballar;
Ab comparses, ni comares,
Diu que no s'hi vol ficar:
Que vol sé 'l puntal de casa
Puig sos pares se fan vells;
Vol sentar la bona basa
De seguir los seus concells.
—Jó 't retochi! Quina ganyotal
Tira peixet! Quint partit!
Pensa mes d'una xicota
Que 'n desitja bon marit.
De cap noya de la vila
No n'ha dit ni sols un mot;
Diu—No es lletja, no, la Sfla...
Ni tampoch la de 'n Janot...
La del forn, també li agrada...
Que 's bufona la Mercé...
Que 's per ell, molt ben plantada
La de casa 'n Candalé;
Y ab aquesta lletania
No sé sab lo seu pensá;
—Qui ho sab? Pot ser la Maria?
—Cá! Per mi la de 'n Marsá...
La del forn, diu que la Sfla...
La Sfla, que la del forn...
La Mercé que 's una anguila,
Tot ho sent y no respont.
Per satisfèr las preguntas,
Va di un día, la del forn,
Reunimnos totas juntas
A casa Mosén Anton.
Y així ho féren—Dígui, dígui,
Contéstims Mosén Anton,
Que li 'n sémble, endevini
A na quina correspont.
—Jó sols puch dirvos, que à voltas...
Y no n'he fet may menció.—
De missas, se 'n diuen moltes
Qu'èll no hi es, y axó que 's bó.
De lo demés que 'ns precisa,
Yó, filletas, no 'n se ré...
Sols puch dir, qu'èll no es à missa
Quant hi falta la Mercé.

LLUIS MATAS Y CARRÉ

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.
Dinenge, 28.—Sts. Macari y Romá.
Dilluns, 1 de Mars.—Sta. Antonina y s. Rosendo.
Dimars, 2.—Sts. Simplicí y Eracle.
Dimecres, 3.—Sts. Celoni, Emeteri y Medi.
Dijous, 4.—Sts. Casimiro y Lluci.
Divendres, 5.—El bto. Nicolau Factor y s. Gerásim.
Disapte, 6.—S. Olegar.

QUARANTA HORES.
Avuy se troban en la Iglesia de la Puríssima Sanch.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del die 27 de Febrer

Especies.	Mesures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'90
Mestall.	»	15'15
Ordi.	»	9'50
Segol.	»	00'00
Civada.	»	9'00
Besses.	»	14'00
Mill.	»	12'50
Panis.	»	9'50
Blat de moro.	»	12'00
Llobins.	»	9'00
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	14'00
Fassols.	»	22'00
Monjetes.	»	21'50
Ous.	Dotzena.	0'90

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 27 DE FEBRER DE 1897

EFFECTES PÚBLICS

Exterior.—(fi de mes)...	66'00
Id. (fi de próxim)...	76'52
Interior.—(fi de mes)...	66'00
Id. (fi de próxim)...	64'05
Amortizable.	66'00
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—Emisió 1888.	93'27
» » » 1890.	78'25
—ACCIONES—	
Banch Hispano Colonial.	66'00
F. C. de Tarragona à Barcelona y Fransa.	17'70
» de Medina, Zamora, Orense à Vigo.	10'10
» de Nort d'Espanya.	25'05
—OBLIGACIONES—	
F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.	66'00
» T. B. à F.—6 per 100.	92'58
» » » —3 per 100.	51'21
» » » —no hipotecadas.	87'23
» Medina, Zamora, Orense à Vigo.—3 per 100.	33'00
—CUPONS—	
Cubas..	benefici 22'50
Per 100 Exterior..	23'00
Interior y amortizable 1.º de Jener 1896.	daney 61'50
—GIROS—	
Franchs.—8 dias vista.	27'00
Lituras esterlinas.—90 dias vista.	22'00

Telegrama de la casa bancaria J. Lluís y C.º.—Gerona.

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA			
De Gerona á Barcelona		De Gerona á Port-Bou	
	Mati	Tarde	
Correu.	6'48		Omnibus.
Cárrega.	10'37		Cárrega.
Omnibus.		3	Mixte.
Rápit.		5'99	Correu.
Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a , el de cárrega de 2. ^a y el rápit de 1. ^a y 2. ^a		Lo tren ómnibus porta cotxes de 1. ^a , 2. ^a y 3. ^a el de cárrega y mixte de 2. ^a y 3. ^a y el correu de 1. ^a y 2. ^a	
LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA			
De Gerona á San Feliu		De San Feliu á Gerona	
	Mati	Tarde	
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09		Correu.
Correu.	8'54		Mixte.
Mixte.	11'44		Correu.
Mixte.		3'22	Mixte.
Correu.		5'35	Tren de banyistas (Juriol y Agost).
Tots los trens portan cotxes de 1. ^a y 2. ^a classe.			
LINEA DE OLOT Á GERONA			
De Salt (Gerona) á Amer		De Amer á Salt (Gerona)	
	Mati	Tarde	
Núm. 2.	9'40		Núm. 1.
Núm. 4.		3	Núm. 3.
Núm. 6.		6	Núm. 5.
Tots los trens portan cotxes per ara de 2. ^a y 3. ^a classes			
ORDINACIONS			
Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)			
Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)			
Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)			
Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)			
Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 mati (correu) Hostal de Miquel Boix. (Plassa del Gra)			
Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)			

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

COMPANIA GENERAL DE SEGURS SOBRE LA VIDA

CORT-REAL, 19.—PRINCIPAL

GERONA

CAPITAL DE GARANTÍA

10.000.000 DE PESSETES

Capitals assegurats fins al 31 de Desembre de 1896. . . . . pessetes 406.704,728'75

Siniestres pagats fins al 31 de Desembre de 1896. . . . . pessetes 5.032,985'23

Pagat als assegurats per altres conceptes fins al 31 de Desembre 1896. pessetes 2.356.413'49

Total pagat als assegurats. . . . . pessetes 7.389.398'72

Delegat General,

Joseph Coderch y Bacò.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo món, perquè á més de sos efectes maravillosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim. Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA.

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanc te desfigura, t' he de dar un bon concell: si t vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fill de Francisco Vilardell y Comp.^a

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament módichs.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.er Gerona

Sub-director Regional: D ANGEL TREMOLS Y PELL

Siniestres pagats: Rs. 3.524.286'92

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona. . . . . 1 pesseta trimestre Estranger. . . . . 1'50 pessetas trimestre
Fora. . . . . 1'25 id. id. Un número sol. . . . . 0'40 id.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y APINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferraria Vells, 5.—Gerona